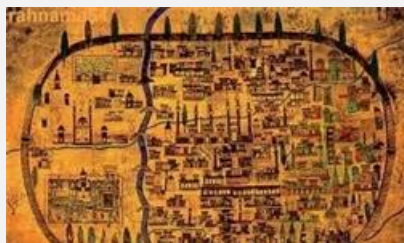

چرا تبریز شهر اولین‌هاست+ تصاویر

با تو از تبریز می گوئیم. از مشروطیت و شیخ خیابانی. از شمس و کعبه مولای روم تبریز. از آن عشقی که هرگز نمی‌میرد و دل با جوانمردی زنده است. سرزمین تبریز، همسنگ تاریخ و دروازه خاور، مهد تمدن و فرهنگ است.

با تو از تبریز می گوئیم. از مشروطیت و شیخ خیابانی. از شمس و کعبه مولای روم تبریز. از آن عشقی که هرگز نمی‌میرد و دل با جوانمردی زنده است. سرزمین تبریز، همسنگ تاریخ و دروازه خاور، مهد تمدن و فرهنگ است. به گزارش **خبرگزاری فارس** از تبریز اینجا تبریز است، گذرگاه تاریخ پرفراز و نشیب سرزمینی که همواره بلندای کوه‌هایش، آبی آسمانش، طراوت دشتهایش، برکت درختانش، گوهرهای خفته در نگاهش و سرانگشتان کیمیا ساز مردمانش مورد توجه و حتی حسادت بوده است.

هنوز در کوچه‌های این شهر که راه می‌روی، از چرنداب و امیرخیز و مارالان گرفته تا دامنه‌های عینالی و سرخی بی‌پایان سرخاب، صدای سم بر زمین کوفتن مرکب دلاورانی می‌پیچد که جان را توشه ساختند و در راه آزادی سینه را سپر سرب داغ ساختند. هنوز لابلای حافظه تصاویر تبریز، گرمای وجود شمس، اسلیمی‌های روییده بر خاطره کمال‌الدین بهزاد، قطار فشنگ باقرخان، گل ارکیده خفته در دستان ستارخان، عینک گرد ثقة‌الاسلام، هزارتوهای خانه علی موسیو، شیهه اسب سرکش امیرنظام گروسی، گره روسری پروین، قلمنی و دوات شهریار، لبخند آرام آقا مهدی باکری، صدای خنده‌های پیچیده در مدرسه‌های غلامرضا مردانی‌آذر و دهه‌ها تصویر باشکوه و به یادماندنی دیگر خودنمایی می‌کنند.

این دیار اما از فراز تمام قله‌ها به حرمت، و از نشیب تمام گودال‌ها به قدرت، عبور کرده و امروز با چهره‌ای که هنوز از اصالتش خبر می‌دهد، به آینده‌ای می‌نگرد که با دستان و دل‌های به هم پیوسته فرزندان‌ش ساخته می‌شود.

تبریز یکی از قدیمی‌ترین مناطق ایران و مهم‌ترین منطقه استان آذربایجان شرقی است. مجموعه آثار تاریخی و نشانه‌های باستان شناختی که از محل‌های مختلف این شهرستان در نتیجه حفاری‌های متعدد به دست آمده؛ دلالت بر دیرینه‌گی و قدمت تاریخی این منطقه دارد. مردم تبریز به تدین، دلاوری، آزادی خواهی و بیش از همه به صراحت بیان در عین برخورداری از روحی مهربان شهره‌اند. تبریز؛ مامن عرفا و شعرا، خاستگاه فضل و هنر و سرزمین اولین‌هاست. اولین مدرسه، اولین چاپ خانه، اولین تئاتر، اولین نشریه، و... در این منطقه وجود داشته است.

اولین چاپخانه، اولین خیابانی که در ایران دارای برق شد، اولین پستخانه و اولین خط انتقال پست و... در تبریز بوده‌اند و به همین علت، تبریز شهر اولین‌ها نامیده می‌شود.

اولین چاپخانه در سال 1227 توسط شاهزاده عباس میرزا در تبریز تأسیس شد و 12 سال بعد دومین چاپخانه در تهران تأسیس شد. برای اولین بار کتب خارجی در تبریز ترجمه شد که از آن جمله عبارتند از: پتر کبیر، شارل دوازدهم، اسکندر کبیر اولین رمان ایران به نام ((ستارگان فریب خورده- حکایت یوسف شاه سراج)) توسط میرزا فتحعلی آخوندزاده در تبریز به رشته تحریر در آمد.

اولین دایرة المعارف توسط محمد رضا زنوزی تبریزی نوشته شد.

اولین کتابخانه عمومی توسط میرزا حسن خان خازن لشکر در سال 1312 در تبریز تأسیس شد

اولین سینمای ایران پس از پنج سال از اختراع جهانی آن (توسط برادرین لومیر)، در تبریز با نام سولئی (آفتاب) تأسیس گردید

اولین نمایشنامه و تئاتر در تبریز به سال 1261 شکل گرفت.

اولین عکاسخانه توسط قاسم میرزا در تبریز راه اندازی شد.

اولین فوتبالیست شاغل در اروپا (بلژیک) به نام حسین صدقیانی از اهالی تبریز در سالهای 1309-1311 بهترین گل زن باشگاه‌های این کشور بود و در فینال جام باشگاه‌های بلژیک با به ثمر رساندن سه گل باعث قهرمانی تیم رویال شارلوا اسپورتینگ کلوپ در مقابل تیم بروکسل گردید.

در زمینه پزشکی:

نخستین طبیب محصل فرنگ

نخستین کتاب‌های پزشکی

نخستین آبله‌کوبی

نخستین دانشکده پرستاری مامائی

نخستین دندان‌های مصنوعی

اولین عمل قلب باز

پیوند قلب بر روی سگ‌ها

و نخستین عمل پیوند کلیه توسط دکتر جواد هیات در سال 1347 در تبریز به انجام رسید

اولین هوانورد ایرانی به نام کلنل محمد تقی خان پسیان از اهالی تبریز بود.

اولین کارخانه اسلحه و مهمات در شهر تبریز بنا نهاده شد.

اولین کارخانه چینی سازی در شهر تبریز ساخته شد

اولین کارخانه تولید برق در این شهر و اولین خیابانی که در آن از چراغهای برقی استفاده شد خیابان چراغ گازی تبریز بود. اولین ضرابخانه ماشینی و انتشار اسکناس از فعالیت های این شهر اولین ها بود. اولین شهر ایران که صاحب تلفن شد تبریز بود. اولین انجمن زنان در تبریز توسط صاحب سلطان خانم تشکیل گردید. اولین بلدی و نظمی پلیس مردمی و شهرداری ایران متعلق به تبریز است. اولین مهمانخانه توسط میرزا اسحق خان معزالدوله در تبریز پذیرای مهمان گردید. اولین مدرسه کر و لال ها توسط جبار باغچه بان و اولین مدرسه نابینایان توسط یک میسیون آلمانی و اولین مدارس حرفه ای و بازرگانی توسط محمدعلی تربیت و اولین کودکانستان توسط ابوالقاسم فیوضات در تبریز بنا گذاشته شد. اولین پایگاه لرزه نگاری در تبریز (شهر زلزله خیز) بنا گذاشته شد.

چاپ و چاپخانه

در مورد اینکه چه کسی ابتدا چاپخانه را در ایران دایر کرد اختلاف است اما اولین چاپخانه سربی با حروف فارسی و عربی توسط میرزا زین العابدین تبریزی در تبریز دایر شد. اولین کتاب منتشرشده توسط این چاپخانه رساله جهادیه میرزاعیسی خان قائم مقام بود. این چاپخانه در سال 1245 تعطیل شد. در آن زمان هنوز واژه چاپ متداول نشده بود و به این دلیل آن را باسمه‌خانه، بسمه‌خانه، مطبعه، دارالطباعه و دارالطبع می‌نامیدند.

بعد از دایر شدن چاپخانه سربی در تبریز، اولین روزنامه شهرستان‌های ایران به نام ««روزنامه ملتی» نیز در تبریز منتشر شد که خبری از آن در شماره‌های سال 1275 هجری قمری وقایع اتفاقیه دیده می‌شود.

راجع به محل چاپ اولین قرآن در ایران اختلاف نظر وجود دارد. به عقیده برخی از مورخین در اواسط سال‌های 1199 هجری شمسی قرآنی توسط میرزا حسین خطاطی شده و توسط میرزا اسدالله لیتوگرافی (چاپ سنگی) شد، در حالی که کمی قبل از آن میرزا عبدالوهاب به سال 1195/1196 هجری شمسی قرآنی را چاپ کرده بود. گزارش تاریخی دیگر حاکی از آن است که از بین چاپ‌های قرآن که با استفاده از روش لیتوگرافی انجام شده‌اند، اولین در سال 1212 هجری شمسی در تبریز انجام شد.

کتابخانه

کتابخانه عمومی تربیت، نخستین کتابخانه دولتی ایران است که در سال 1300 به همت محمدعلی تربیت در شهر تبریز ایجاد شد. این کتابخانه در ابتدا ««کتابخانه و قرائتخانه عمومی معارف» نامیده می‌شد که بعدها به احترام بنیانگذار آن، تربیت نامیده شد. در سال 1335 به علت کمبود فضای مطالعه، کتابخانه ملی تبریز تأسیس شد که نسخه‌های خطی کتابخانه تربیت پس از انقلاب به آن منتقل شده‌است. همچنین وقف‌نامه ربع رشیدی که اولین اثر ثبت‌شده ایران در حافظه جهانی است، در این کتابخانه نگهداری می‌شود.

سینما

اولین سینمای عمومی ایران، به نام سینما سولی (خورشید) در سال 1279 در سالن نسبتاً بزرگی در طبقه دوم آموزشگاه کاتولیک فرانسوی در جنب کلیسای کاتولیک‌ها توسط آنان در تبریز تأسیس شد. تأسیس نخستین سالن سینمای عمومی تهران توسط میرزا ابراهیم خان صحاف باشی در سال 1284 به چهار سال بعد مربوط است.

مدرسه

نخستین مدرسه تحصیلات ابتدایی به شیوه نوین در ایران توسط میرزا حسن رشیدیه در ششگلان تبریز بنیاد نهاده شد. میرزا حسن رشیدیه در جوانی به بیروت رفت و در آنجا روش آموزش در دبستان‌ها را بررسی کرد پس از آن عازم استانبول شد آنگاه به مصر سفر کرد و پس از بازگشت به تبریز دبستانی به شیوه آنها تأسیس کرد. مدرسه مموریال نیز از مدارس قدیم شهر تبریز است که توسط آمریکایی‌ها اداره می‌شد.

کودکستان و مدرسه کر و لال‌ها

نخستین کودکستان و نخستین مدرسه کر و لال‌های ایران نیز در تبریز بنیاد گذاشته شد. جبار باغچه‌بان ابتدا در تبریز کودکستانی را تحت عنوان ««باغچه اطفال» دایر کرد و به این دلیل خود را باغچه‌بان نامید. صمد سرداری‌نیا در کتاب ««مشاهیر آذربایجان» در شرح زندگانی جبار باغچه‌بان می‌نویسد:

مدرسه کر و لال‌ها را جبار باغچه‌بان در سال 1303 با وجود مخالفت‌های زیاد از جمله رییس فرهنگ وقت دکتر محسنی در تبریز دایر کرد. این کلاس جنب باغچه اطفال باغچه‌بان در کوچه انجمن در ساختمان معروف به عمارت انجمن تأسیس شد. جبار باغچه‌بان اولین مؤلف و ناشر کتاب کودک در ایران است. او از سال 1307 خورشیدی علیرغم دشواری‌های وسیع چاپ و کلیشه، چاپ کتاب‌های ویژه کودکان را با نقاشی‌هایی که خود می‌کشید آغاز کرد. یکی از کتاب‌های وی با عنوان ««بابا برفی» توسط کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان به چاپ رسیده و شورای جهانی کتاب کودک آن را به عنوان بهترین کتاب کودک انتخاب کرد.

ادبیات نوین

میرزا عبدالرحیم نجارزاده تبریزی معروف به ««طالبوف» بنیانگذار انشای جدید نامیده شده‌است. وی با کنار گذاشتن نوشتار ثقیل آن زمان، مطالب خود را با زبانی ساده و بی تکلف نشر داد و بدین ترتیب تأثیر زیادی بر متون فارسی گذاشت. وی به همراه میرزا زین‌العابدین مراغه‌ای در نثر و داستان نویسی و میرزا جعفر خامنه‌ای در شعر نخستین کسان بودند که تحول شگرفی را موجب شدند.

میرزا فتحعلی آخوندزاده بنیانگذار نمایشنامه‌نویسی ایران محسوب می‌شود. آخوندزاده نخستین ایرانی‌الاصلی بود که

نمایشنامه‌نویسی را آغاز کرد. وی به دلیل اقامت در تفلیس از طریق سنت تئاتری آنجا با جهان تئاتر آشنا شده و آن را بهترین وسیله برای ترویج افکار نو یافته بود. آخوندزاده با شیوه‌ای متأثر از مولیر، پنج نمایشنامه به زبان ترکی نوشت. همچنین وی با نوشتن نخستین رمان ایرانی با عنوان ستارگان فریب خورده - حکایت یوسف شاه سراج در سال 1857 میلادی پیشکسوت نویسندگان این رشته ادبی نیز به شمار می‌آید. همچنین میرزا آقا تبریزی اولین نمایشنامه‌نویس ایرانی است که نمایش‌نامه‌های فارسی نگاشته‌است.

پول کاغذی

در سال 693 هجری قمری در دوره گیخاتوخان مغول اولین پول کاغذی به نام چاو در تبریز چاپ شد. اما مردم آن را نپذیرفتند و پس از مدتی چاپ آن متوقف شد.

سکه ماشینی

از سال 1298 هجری قمری ضربخانه ماشینی به طور رسمی در ایران برقرار و تمام ضربخانه‌های شهرهای معتبر برچیده شد. فکر ایجاد چنین ضربخانه، سال‌ها قبل از این تاریخ، یعنی به سال 1222 هجری قمری در زمان ولیعهدی عباس‌میرزا نایب‌السلطنه در تبریز مورد توجه بوده و اقدام به تهیه مسکوک رسمی یا چرخ‌گردیده ولی به علت گرانی هزینه در حدود 200 قطعه سکه سیمین تهیه و ضربخانه تعطیل شد.

اتاق تجارت

نخستین اتاق بازرگانی ایران نیز در تبریز بنیاد نهاده شده‌است. تاریخ تأسیس اتاق تجارت در تبریز به سال 1285 هجری خورشیدی بر می‌گردد و اولین اتاق تجارت در سطح کشور بوده‌است. اتاق تجارت تهران بعد از اتاق تجارت تبریز بنیاد یافته‌است.

شهربانی

اولین نظمیه یا شهربانی به مفهوم امروزی توسط انجمن ایالتی آذربایجان در سال 1325 هجری قمری در تبریز به وجود آمد. اجلال‌الملک که نماینده انجمن ایالتی آذربایجان بود به سمت نخستین رییس شهربانی انتخاب شد. از جمله کارهای این سازمان انتشار نشریه‌ای بود که به نام #171;نظمیه تبریز» منتشر شد.

کاخ شهرداری تبریز

شهرداری تبریز نخستین شهرداری - یا به اصطلاح آن روز، بلدیة - ایران بود که در سال 1287 بنیاد یافت و قاسم خان والی تحصیل کرده دانشگاه سن سیر (saint cyr) فرانسه به عنوان اولین شهردار تبریز انتخاب شد.

تلفن

اولین مرکز تلفن ایران در سال 1280 به همت قاسم خان والی در تبریز ساخته شد که وی چند سال بعد به عنوان اولین شهردار تبریز انتخاب شد.

برق

قاسم خان والی در سال 1281، امتیاز اولین کارخانه برق ایران را برای احداث در تبریز به‌دست آورد. وی در ابتدا توانست اطراف خیابان مجیدی (مجدالملک) را روشن نماید.

کارت اعتباری اتوبوس شهری

اولین شهری در ایران است که اتوبوس‌های شهری آن از کارت‌های هوشمند بدون تماس به جای بلیت‌های کاغذی استفاده می‌کنند.

کارت هوشمند مسابقات فوتبال

اولین شهری در ایران است که برای تماشای مسابقات فوتبال، به جای بلیط کاغذی، از کارت هوشمند غیر تماسی استفاده می‌شود.

آتش‌نشانی

تبریز نخستین شهر ایران است که دارای آتش‌نشانی است. اولین آتش‌نشانی در تبریز در سال 1221 هجری شمسی هنگامی که نیروهای روسی در تبریز مستقر بودند، ساخته شد. این شهر در حال حاضر دارای 15 ایستگاه آتش‌نشانی است که بر اساس استاندارد جهانی (یک ایستگاه برای هر 50,000 نفر)، شهر تبریز باید 30 ایستگاه داشته باشد

مؤسسه خیریه غیردولتی

اولین و قدیمی‌ترین مؤسسه خیریه غیردولتی در ایران، جمعیت خیریه نوبر تبریز است. این تشکل در سال 1326 توسط عده‌ای از خیرین محله نوبر تبریز با هدف مبارزه با فقر و کمک به مستمندان تأسیس شد و در سال 1331 رسماً به ثبت رسید.